

До Спеціалізованої вченої ради Д 26 867.01
Інституту законодавства Верховної Ради України
за адресою: 04053, м. Київ, провулок Несторівський, 4

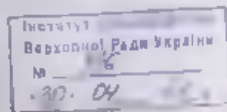
ВІДГУК

**офіційного опонента кандидата юридичних наук,
Ольшанецького Ігоря Володимировича
на дисертацію Іонущаса Сергія Костянтиновича
«Конституційно-правові засади модернізації інституту прокуратури
України», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних
наук за спеціальністю 12.00.02 – конституційне право; муніципальне
право**

Новітній етап розбудови державності України актуалізує питання перегляду змісту і напрямів низки державних функцій та уточнення правового статусу суб'єктів, що їх реалізують. Адже необхідність розвитку демократичної правової держави вже давно вийшла за рамки декларації. Сьогодні це стратегічна мета розвитку суспільства. Означене питання має важливе значення і в контексті євроатлантичних прагнень України. В цьому зв'язку маємо підстави стверджувати, що дисертаційне дослідження С.К. Іонущаса «Конституційно-правові засади модернізації інституту прокуратури України» присвячене актуальній темі як з точки зору конституційно-правової теорії, так і практики конституційного розвитку, модернізації державного механізму в цілому.

Слід особливо підкреслити своєчасність проведеного дослідження, метою якого є розкриття змісту конституційно-правових засад модернізації інституту прокуратури України та обґрунтування пропозицій щодо удосконалення конституційно-правового статусу прокуратури України.

Тема дисертації утворюється із загальними напрямками досліджень і науково-дослідними темами Інституту законодавства Верховної Ради України: «Конституціоналізм у державо- та правотворенні України» стан.

проблеми та перспективи" та "Організація моніторингу ефективності законодавства та прогнозування наслідків його застосування".

Детальне ознайомлення з положеннями дисертації дозволяє схвально оцінити використаний автором методологічний інструментарій - систему філософсько-світоглядних, загальнонаукових і спеціальних методів наукового пізнання, що забезпечило обґрунтованість і достовірність результатів дослідження, пізнання природи, суті і змісту модернізації інституту прокуратури України.

Важливу роль у дослідженні відіграли філософські методи, серед яких провідне місце посідають діалектичний та історичний методи. Діалектичний метод сприяв обґрунтуванню змісту модернізації конституційно-правового інституту прокуратури. Застосування історичного методу дозволило автору розкрити генезис інституту прокуратури України в аспекті конституційного розвитку (підрозділ 1.1), правову природу та особливості формування представницької функції прокуратури в Україні (підрозділ 2.1).

Серед загальнонаукових методів пізнання були затребувані системний та структурно-функціональний методи, що дозволили дисертанту комплексно дослідити розкриття принципів правової демократичної держави у змісті модернізаційних процесів інституту прокуратури, характер взаємозв'язку елементів системи прокуратури, елементів конституційно-правового статусу прокурора; місце і роль прокуратури в системі поділу державної влади в Україні; систему прокуратури; форми і методи прокурорської діяльності

Порівняльно-правовий метод, що був використаний у дослідженні інституту прокуратури зарубіжних країн (підрозділ 1.3), дозволив узагальнити і порівняти зміст та обсяг його конституційно-правового регулювання в країнах з різними формами правління, виявити закономірності щодо місця прокуратури в системі поділу влади, особливості її системи залежно від форми правління, державного режиму і форми територіального устрою, а також узагальнити і порівняти особливості реалізації представницької функції

та діяльності з кримінального переслідування прокуратури в зарубіжних країнах (підрозділи 2.1, 2.2).

В роботі автором правильно сформульовано об'єкт дослідження — суспільні відносини, що виникають у зв'язку і на основі модернізації конституційного інституту прокуратури України. Це дозволило чітко сформулювати задачі дослідження й системно охопити предмет дослідження.

Системною і логічною уявляється архітектоніка дисертації. В роботі автором розкриваються три блоки питань: виходячи з визначених теоретико-методологічних засад дослідження інституту прокуратури, аналізуються конституційно-правові засади функціонування прокуратури України та конституційні засади системи прокуратури України. Така структура дозволила дисертанту комплексно дослідити конституційний інститут прокуратури України, дати оцінку його сучасному стану та розробити низку слушних пропозицій, спрямованих на його удосконалення з огляду на перспективи членства України в Європейському Союзі.

У вступі автором обґрунтовано актуальність дослідження та його зв'язок з науковими програмами, планами, темами; сформульовано мету та задачі роботи; визначено об'єкт, предмет і методи дослідження; висвітлено наукову новизну і практичне значення одержаних результатів, наведено дані про апробацію результатів дослідження і публікації, структуру й обсяг дисертації.

У змісті *Розділу 1* дисертаційної роботи розкривається генеза конституційного інституту прокуратури, зміст основних реформ, місце і роль прокуратури в системі поділу державної влади України, конституціоналізація інституту прокуратури в системі поділу державної влади в зарубіжних країнах.

У розділі 2 розкриваються питання змісту представницької функції прокуратури в контексті конституційної модернізації у сфері правосуддя та конституційні засади прокурорської діяльності з кримінального переслідування і підтримання публічного обвинувачення в суді.

У розділі 3 дисертації розкривається питання модернізації системи прокуратури України, форм і методів діяльності прокуратури України в контексті модернізації її конституційних функцій, конституційно-правовий статус прокурора в Україні.

У висновках ввтором узагальнено основні результати проведеного дослідження та викладено їх в межах окремих положень. Список використаних джерел складається з 298 найменувань, які відображені у змісті дисертації та оформлені відповідно до встановлених вимог.

А отже, маємо підстави стверджувати про комплексний характер і цілісність рецензованої дисертаційної роботи.

На особливу увагу заслуговують результати дослідження, що, поза всяким сумнівом, характеризуються науковою новизною.

Так, у представленому дисертаційному дослідженні уперше:

аргументовано, що модернізація конституційного інституту прокуратури як один з напрямів реформування державного механізму в Україні відбувається як планомірний процес розвитку ключових конституційних принципів правової демократичної державності у конституційно-правовому статусі, змісті організації та у функціонуванні прокуратури України з метою наближення перспектив членства України в Європейському Союзі;

доведено, що прокуратура як суміжний із судовою владою інститут, за змістом конституційних функцій та визначених у законодавстві повноважень щодо забезпечення законності діяльності органів (посадових осіб) державної влади є «дотичною» до всіх гілок державної влади. Компетентно прокуратура не може бути «вмішена» в рамки якоїсь однієї з гілок державної влади – законодавчої, виконавчої чи судової, що зумовлено її поліфункціональним статусом;

визначено, що в процесі модернізації прокуратури та переорієнтації її на суспільство, методична складова прокуратури значно розширюється за

рахунок оновлення механізмів комунікації з громадськістю, переформатування приймалень громадян, запровадження інструментів е-комунікації, е-координації тощо;

визначено, що на сучасному етапі модернізації прокуратури зміни у формах і методах її діяльності обумовлені скороченням наглядових повноважень та впровадженням цифрових технологій у прокурорську діяльність, розвитком цифровізації прокурорської діяльності, що відповідає впроваджуваному в Україні концепту цифрової держави;

аргументовано, що нова модель людського та організаційного розвитку прокуратури як перспективний напрям модернізації прокуратури спрямована на оновлення процедури добору кадрів, що має сприяти якісному оновленню прокуратури фахівцями нової професійної генерації та підвищить рівень її професійного потенціалу. А справедлива система оцінювання якості роботи прокурора має створити умови для кар'єрного зростання фахівців відповідно до особистих досягнень. У комплексі це створює міцні організаційні засади оптимізації системи прокуратури;

визначено, що запровадження у системі прокуратури прокурорського самоврядування є свідченням демократизації цієї системи, що відповідає вимогам Конституції України про демократичну та правову державу;

удосконалено:

рекомендації щодо приведення у відповідність з положеннями Конституції України норм Закону України «Про прокуратуру» в частині функцій прокуратури;

підходи до визначення державного інтересу, що має бути об'єктом представництва прокуратурою для захисту в суді. Це неперсоніфікований інтерес, що відображає визначені в Конституції та законодавстві України цілі, задачі, обов'язки (пріоритети) держави;

пропозиції щодо розуміння та розвитку в законодавстві таких принципів організації прокуратури як: єдність, централізація, незалежність,

єдиначальність. Принцип централізації має бути ключовим у побудові і функціонуванні системи прокуратури. Утворення спеціалізованих прокуратур в рамках єдиної системи не призводять до її роз'єднання, натомість йдеться про об'єктивно зумовлене структурування;

набули подальшого розвитку:

положення щодо генези конституційного інституту прокуратури України, етапів його реформування і змісту модернізації у різні періодах конституційного розвитку,

положення щодо змісту конституційного інституту прокуратури України як системи норм конституційного права, що визначає загальні засади організації і діяльності прокуратури і встановлює конституційно-правовий статус прокуратури України;

положення про обумовленість моделі прокуратури в зарубіжних країнах формою державного правління, формою територіального устрою, а також особливостями механізму поділу державної влади. Трансформація моделі прокуратури як конституційного інституту загалом залежить від потреб забезпечення системи поділу влади, законності в державі і суспільстві;

положення, про необхідність конституціоналізації прокурорської діяльності щодо кримінального переслідування.

Практичне значення одержаних результатів полягає у множинності сфер і шляхів їх використання. Сформульовані у дисертації висновки, положення і пропозиції можуть бути використані: у законотворчій діяльності – при підготовці законопроектів щодо удосконалення інституту прокуратури України; у науково-дослідній роботі – для подальшого опрацювання проблематики модернізації конституційного інституту прокуратури, а також для розвитку відповідних досліджень у галузі конституційного права, проблем теорії і практики прокурорської діяльності, правосуддя; для удосконалення прокурорської діяльності, зокрема, при розробці стандартів діяльності прокурорів, методичних рекомендацій та впровадження нових методів

діяльності прокуратури, використання в аналітичній і методичній роботі прокуратури. при розробці стратегії розвитку прокуратури, а також у навчальному процесі – для підготовки відповідних розділів навчальних видань з конституційного права України, спецкурсів з питань прокурорської діяльності, для навчально-методичного забезпечення викладання відповідних навчальних дисциплін у вищих навчальних закладах юридичного профілю, для теоретичної (первинної) підготовки прокурорів та підвищення кваліфікації прокурорів.

Все це дозволяє зробити висновок про те, що дисертаційна робота С.К. Іонушаса є комплексною, самостійною та завершеною науковою працею, в якій на основі сучасного стану конституційного інституту прокуратури ґрунтовно і комплексно досліджено проблеми та визначено перспективи його модернізації.

Результати дисертації викладені у 9 наукових публікаціях, з яких – 6 наукових статей, опублікованих у фахових виданнях з юридичних наук, в тому числі – 2 статті у зарубіжних виданнях; 3 матеріалів доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях. Наукові публікації С.К.Іонушаса відображають положення його дисертаційного дослідження і свідчать про належний рівень апробації наукових ідей автора.

В цілому відзначаючи належну якість підготовки дисертаційної роботи С.К.Іонушаса, високий рівень наукової новизни результатів дослідження, зауважимо, що окремі висновки та положення роботи, на нашу думку, є дискусійними, й авторська позиція по них має бути уточнена під час публічного захисту.

1. У підрозділі 2.2 дисертації автором проведено ґрунтовне дослідження змісту і напрямів реалізації представницької функції прокуратури в контексті модернізації інституту прокуратури з погляду конституційно-правових позицій. У контексті змісту представницької функції прокуратури щодо захисту інтересів держави у дисертації обстоюється позиція

щодо державного (публічного) інтересу, який має бути об'єктом представництва прокуратури для захисту в суді як неперсоніфікованого інтересу, спрямованого на укріплення цілісності суспільства, забезпечення його розвитку. По суті, автором ототожнюються поняття державного і публічного інтересу. В той час як в юридичній науці прийнято розрізняти ці поняття й вважається, що публічний інтерес є поняттям ширшим, ніж державний інтерес, оскільки останній не може бути відокремлений від інтересів суспільства. По цьому питанню авторські позиції потребують свого уточнення та доповнення під час захисту.

2. В контексті дослідження С.К.Іонушасом представницької функції прокуратури щодо захисту прав людини і відповідної пропозиції щодо повернення до часу прокурорам право представництва в суді інтересів осіб, які не спроможні з будь-яких причин (а особливо, неповнолітніх та осіб похилого віку) самостійно захистити свої права в суді, бажано уточнити аргументацію щодо недостатньої ефективності інших правозахисних інститутів у вказаній сфері, з врахуванням Закону України «Про безоплатну правову допомогу».

3. З погляду загальної проблеми конституціоналізації інституту прокуратури та запропонованих та результатами дослідження пропозицій щодо його удосконалення, бажано уточнити позицію дисертанта щодо необхідності закріплення у Конституції України вичерпного переліку функцій прокуратури або їх повного визначення лише у профільному законі про прокуратуру.

4. Аргументацію дисертанта щодо удосконалення діяльності прокуратури щодо захисту інтересів держави в суді бажано було б більше підкріпити посиланнями на матеріали судової та прокурорської практики

Викладені зауваження не впливають на загальний висновок про те, що представлена на захист робота С.К.Іонушаса є завершеним, самостійним дослідженням, спрямованим на розв'язання конкретного наукового завдання

– удосконалення конституційного інституту прокуратури України, що має істотне значення як для науки конституційного права, так і для практики державного будівництва в Україні.

Результати дисертаційного дослідження С.К.Іонушаса створюють фундамент для подальших наукових розробок проблематики інституту прокуратури

Автореферат дисертації повною мірою відтворює основні положення та висновки самої дисертаційної роботи. Дисертація і автореферат виконані з дотриманням вимог сучасного українського ділового мовлення.

Дисертація «Конституційно-правові засади модернізації інституту прокуратури України» відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження наукових ступенів» від 24 липня 2013 року № 567, а її автор, Іонушас Сергій Костянтинівич, за результатами і на підставі публічного захисту в установленому порядку, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.02 – конституційне право; муніципальне право

ОФІЦІЙНИЙ ОПОНЕНТ:

кандидат юридичних наук
керівник Галицької окружної прокуратури
міста Львова

І.Ольшанецький

30 квітня 2013 р.